

ΠΡΑΞΙΣ Γ– ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΦΟΛΑΣ, ΑΡΕΤΑΣ, ΓΑΒΡΙΛΗΣ και ΣΤΑΘΗΣ

ΦΟΛΑΣ

145 Ποιός είναι αυτό το όποιο κτυπᾷ;

ΑΡΕΤΑΣ

Πρόβαλλε, ἄ θε να μάθης.

ΦΟΛΑΣ

Ἐσ' εἶσαι, Ἀρέτα, πὲ ἴντα θές;

ΑΡΕΤΑΣ

Αὐτοῦ ἴναι ἀφᾶς ὁ Στάθης;

ΦΟΛΑΣ

Ἐπᾶ ἴναι, ναίσκε!

ΑΡΕΤΑΣ

Μίλησε καὶ πέ του νὰ καταίβη,
καὶ μὲ ἀναγάλλιασι πολλή σοῦ τάσσω πῶς ν' ἀναίβη.

ΣΤΑΘΗΣ

150

Ἴντά ἴναι ἡ ἀναγάλλιασι; γιατί τὴν κοπελιά μου
μοῦ ἐβάτευε ἀφέντης σου τόσο καιρὸ χωστὰ μου;

ΑΡΕΤΑΣ

Πέρασε κάτω, ἀφέντη μου... μὰ κεῖνος δὲ σοῦ φταίγει.

ΣΤΑΘΗΣ

Ἴντα μὲ θέλει κάτω αὐτός; ἄς πᾶ νὰ δῶ ἴντα θέλει!

ΓΑΒΡΙΛΗΣ

Αφέντη Στάθη, φίλε μου παληὲ καὶ ἐμπιστεμένε!

ΣΤΑΘΗΣ

155 Μισέρ Γαβρίλη, αφέντη μου γλυκιέ και αγαπημένε!
μ' όλη την πίκρα, φίλε μου, κλαίγω όκ τή χαρά μου.

ΓΑΒΡΙΑΗΣ

Και μένα ή γιαναγάλλιασι μ' ανοίγει την καρδιά μου.
Φίλε, την πίκρα ξόρισε, τὰ ανακατώματά σου
τὰ στείλασι οί όρανοι για να 'βγου εισέ χαρά σου.

ΣΤΑΘΗΣ

160 Τὰ πάθη μου δέν ήμαθες, μ' άπής τὰ θές γροικήσει
περίσσα κακοροίζικο με θές όνοματίσει·
μὰ πότες ήρτες, και άφορμη 'ς την Κρήτη ποιά σε σέρνει;

ΓΑΒΡΙΑΗΣ

Δέν είν' πολλή ώρα όποϋ 'σωσα, και ή τύχη σου με φέρνει·
τοϋτα όποϋ κράζεις πάθη σου και βάσανα ήμαθά τα,
και γώ τὰ διώχνω με γλυκιὰ σάμ πεθυμάς μαντάτα.

ΣΤΑΘΗΣ

165 Και δα ποθές έγροίκησες πώς θέλει να βλόηση

τὸ Χρύσιππο ὁ δούκας μας νὰ μὲ παρηγορήση;

ΓΑΒΡΙΛΗΣ

Τοῦτο ὄχι, δὲν μπορεῖ! παντρεῖα σὰν ἔχει ἡ ὄρεξι σου,
μηδὲ βολεῖ 'ς τὸ Χρύσιππο νὰ 'ναι κ' εἰς τὸ παιδί σου.

ΣΤΑΘΗΣ

170

'Σ τοῦτο καλό 'ναι, φίλε μου, καὶ ὅποιος ἀλλιῶς λογιάζεται,
'πειδὴ κ' ἡ γιαρραβώνιασι μόνο ἡ πρώτη ξάζει.

ΓΑΒΡΙΛΗΣ

Αλήθεια λές, μ' ἂν εἶχε ζήσιμο ὁ Χρυσῆς σου,
ἤτονε τάχατες πρεπὸ νὰ πάρη τὸ παιδί σου;

ΣΤΑΘΗΣ

Τέτοιας λογῆς παράνομο ποιὸς ἤμπορεῖ ν' ἀκούση,
δυὸ ἀδέρφια ἀνάμεσά τῶνε ποτὲ νὰ παντρευτοῦσι!

ΓΑΒΡΙΛΗΣ

175   Λοιπὸ ἂν ἦν' μπαράνομο, δὲν πρέπει ὁ Χρῦσιπὸς σου
                          νὰ βλογηθῆ τὴ Φαῖτρά σου καὶ νὰ γενῆ γαμπρὸς σου.

ΣΤΑΘΗΣ

Πέ τονε, φίλε μου, καλλιὰ προδότη μου καὶ ὄχθρό μου,
καὶ μὴ μοῦ λές με πίκρα μου πάλι τὸ Χρῦσιπὸ μου!

ΓΑΒΡΙΛΗΣ

180   Δὲν εἶν' προδότης, μηδὲ ὄχθρός, παιδί 'ναι τ' ἀπατοῦ σου,
                          κόκκαλο τοῦ κοκκάλου σου καὶ σάρκα τοῦ κορμιοῦ σου·
                          μηδὲ τὴ θυγατέρα σου δὲν ἔσμιξε ἀντάμη,
                          μηδὲ καὶ με τὸ Χρῦσιππο σφάλμα ποτὲ εἶχε κάμει.

ΣΤΑΘΗΣ

Ὅϊμένα, ἀπὸ τὴ χαρὰ γροικῶ καὶ ἀπολιγαίνω,
καὶ ὁ λογισμὸς μου ἐσάλεψε καὶ ἀπὸ τὸ νοῦ μου ἐβιαίνω.

ΓΑΒΡΙΛΗΣ

185   Πιάσ' τονε, Ἀρέτα μου καὶ σύ, μὴμ πέση ὅπως τοῦ ἐφάνη·
                          θώργιε ἢ γιαγάπη ἢ πατρικὴ 'ς τὸν ἄθροπο ἴντα κάνει!
                          μικρ' ἦτονε ἢ λιγοθυμιὰ καὶ ἀρχίζει καὶ περνᾷ του.

ΑΡΕΤΑΣ

Γροικῶ τονε καὶ στένεται... καίγω ᾽ς τ' ἀνάκαρά του.

ΓΑΒΡΙΑΗΣ

Αφέντη Στάθη!...

ΣΤΑΘΗΣ

190

Φίλε μου, πολλὰ παρακαλῶ σε
τέλειωσε τὴν ἀθιβολή, σωστή χαρὰ μοῦ δῶσε!

ΓΑΒΡΙΑΗΣ

᾽Σ τὴν Μπουγδανιά ὄντας εἴμαστε καὶ ᾽ς τὸ κελλί, θυμήσου
τὸ Νικηφόρο τὸν καιρὸ ὅπου ᾽χες δουλευτή σου...

ΣΤΑΘΗΣ

195

᾽Σ τὸ σπίτι μου γεννήθηκε κ' ἦτονε ἀνατροφή μου,
καὶ τὸ παιδί μου μετ' αὐτὸ κρουσάροι ἐπήρασί μου,
καὶ ὁμάδι μᾶς ἐπήρασι, μὰ ἐμένα ἐλευθερῶσα

Μαλτέζικα: μ' αὐτοὶ ποτὲ δὲν ἔμαθα ποῦ ἐδῶσα.

ΓΑΒΡΙΛΗΣ

Ἔνα μπερτόνι ὄριζε ἓνας Ῥωμογενίτης
Τοῦρκος, μὰ φίλος μου παλιὸς κ' ἴδιός μου συντοπίτης,
καὶ φτάνει τσῆ Μονοβασᾶς τῆ χώρα ἓνα βράδυ,
200 τὸ δουλευτή σου σύρνωντας καὶ τὸ παιδί σου ὁμάδι·
τότες 'ς ἐκεῖνη ἤλαχα κι' ἐγὼ τὴν ἴδια χώρα,
καὶ μὲ τὸν Τοῦρκο ἐσμίξαμε κ' ἐδώκαμε τὴ γνώρα·
καὶ παίρνει με 'ς τὸ ξύλον του μιὰ ὥρα νὰ γευτοῦμε,
καὶ ἀπῆτις ἐποφάγαμε, τὸ ξύλο πᾶ νὰ δοῦμε·
205 καὶ κάτω καταβαίνωντας γροικῶ μεγάλο θρῆνο,
καὶ τ' ὄνομά μου ἀνάκραζε λυπητερὰ εἰς ἐκεῖνο·
καὶ πρὸς τὸ κλάῦμα ἐγύρισα μὲ λύπησι καὶ θώρου
κ' εἰς τοῦτο ἐκεῖ τὸ πρόσωπο θωρῶ τοῦ Νικηφόρου,
καὶ ἐκράτει εἰς τὰ χέργιά του κλαίγωντας τὸ παιδάκι,
210 κ' ἠτρέχασι τ' ἀμμάτιά του τὸ δάκρυο ὡς ἀργυράκι.
Ρωτῶ ποιὸ εἶναι τὸ παιδί, καὶ πῶς ἐσκλαβωθῆκα,
κι' ὅλα μοῦ τὰ δηγήθηκε μὲ πόνο μου καὶ πίκρα.
Κ' ἐγὼ, σὰν εἶχα τὴ φιλιὰ τοῦ Τοῦρκου, ἐζήτηξά τση,
καὶ μὲ κανίσκια ὁποῦ 'δωσα μεγάλα ἐγλύτωσά τση,
215 καὶ ἐπῆρά τση 'ς τὴν Ζάκυθο· ἔτσι καὶ τὸ Χρυσῆ σου
ὡσὰν παιδί μου ἀνάθρεψα γι' ἀγάπη ἐδική σου·
καὶ τὸ Χρυσῆ δὲν ἤθελα πολλὰ νὰ μεταλλάξω,
γιὰ τοῦτο πάλι Χρύσιππο μοῦ φάνη νὰ τὸ κράξω.
Καὶ τόση ἀγάπη τοῦ βαστᾶ καὶ πόθο ἢ καρδιά μου,
220 ὁποῦ γιὰ κλερονόμο μου τὸν ἔχω 'ς τὴ φτωχιά μου,

καὶ γὰ νὰ κάμη στόλισι μεγάλη τοῦ πραμμάτου,
τὸν ἥστειλα τὴν ἀρετὴ νὰ μάθη τοῦ γραμμάτου.
Τὸ λοιπονὶς ἡ τύχη του κ' ἡ ἐδικὴ σου γνώρα
συνεπαρτὸ μ' ἐφέρασι καὶ μένα 'ς τέτοια χώρα.

ΣΤΑΘΗΣ

225 Τώρα ὄντα θέλη ὁ θάνατος νὰ πάρη τὴ ζωὴ μου,
θααραπαῦμένος βρίσκομαι, πειδὴ ἡῦρα τὸ παιδί μου.
Μὰ ὁ Νικηφόρος, φίλε μου, τάχα νὰ ζῆ ὁ καῦμένος;

ΓΑΒΡΙΛΗΣ

230 'Σ ὀλίγο καιρὸ ἐπόθανε αὐτὸς ὁ πικραμένος!
Ἄς πάγη Ἀρέτας καὶ ἄς τὸ πῆ, κ' ἐμεῖς 'ς τοῦ δούκα οἱ δύο μας
ἄς πᾶ νὰ λευτερώσωμε ζημινὸ τὸ Χρῦσιππὸ μας.

Κωνσταντῖνος Ν. Σάθας επιμ., *Ο Στάθης, κρητικὴ κωμωδία, νυν πρῶτον εκδιδόμενη εκ χειρογράφου της Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης υπό Κ. Ν. Σάθα*, Τύποις Φοίνικος, Βενετία 1878.